

FREIA groep | Comenius is verbonden aan Freia Groep

rijksuniversiteit groningen

Waar bewegen leiders naar wijsheid?

Wijs leiderschap vergt veel: zelfkennis en de moed ruimte te geven aan afwijkende meningen. Menig leider ontdekt daarbij onvermoede veerkracht.

Sinds 1996 begeleidt Comenius ervaren én startende executives bij het verdiepen van het eigen leiderschap. Samen verkennen we de 'andere kant van de medaille' en de samenhang der dingen. Zo groeien 'zijn en zelfvertrouwen': grondtonen van wijs leiderschap.

Van harte nodig ik CEO's, bestuurders, dga's, directeuren en toezichthouders uit toe te treden tot het internationale leiderschapsnetwerk van Comenius. Hier ontmoet je ondernemende mensen die verantwoordelijkheid durven nemen. Leiders met een open geest en een onderzoekende blik. Vrijdenkers die van elkaar willen leren en elkaar bevragen: *exploring wise leadership together*.

Pieter-Matthijs Gijsbers
Directeur Comenius leadership

Comenius' Green

Comenius verbreedt het portfolio met twee 'groene' leiderschapsprogramma's: *GrensWijzer* en *Wandeling*. Groen, omdat de natuur hierin een centraal ingrediënt vormt. De natuur als leermeester, als plaats van bezinning, als ecosysteem waarmee we ons op respectvolle wijze willen verbinden. Deze programma's zijn vergaand klimaatneutraal en ook in andere opzichten duurzaam.

Comenius' Green: *empowering sustainable leadership together*.

Comenius' GrensWijzer

Grenzen staan in het brandpunt van de aandacht. Ze worden op uiteenlopende terreinen overschreden – en daarom toenemend bewaakt, versterkt of verdedigd. Maar grenzen kunnen ook verschuiven of bewust worden opgerekt. Zeker in het persoonlijke leiderschap kan dat juist leiden tot vernieuwing, groei en verbinding. Wat betekent dit voor mens en maatschappij? Voor kunnen en weten? Voor vrijmoedig denken en onderzoeken? Voor wijs leiderschap in bestuur en bedrijfsleven?

Tijdens *GrensWijzer* verkennen deelnemers deze en andere leiderschapsdilemma's op inspirerende locaties in Groningen en Drenthe. Tegen de achtergrond van urgente (nationale) vraagstukken – zoals migratie en menselijke waardigheid, natuur en milieu, polarisatie, economie en macht – gaan zij in gesprek met deskundigen en elkaar.

GrensWijzer biedt ook ruimte voor reflectie op de innerlijke grenzen van leiderschap. De ander begrenzen of juist aanmoedigen en loslaten, vraagt om moed, zelfkennis en een 'inner freedom': het vermogen om onafhankelijk te zijn en met zelfvertrouwen richting te geven.

Start: 14 april 2026

Comenius' Wandeling

Loslaten, bezinnen, groeien en oogsten zijn rijke metaforen voor persoonlijke en professionele ontwikkeling. Zwervend door het Rijk van Nijmegen, over de Walk of Wisdom komen deelnemers aan de *Wandeling* tot nieuwe inzichten. Onverwachte ontmoetingen met het vreemde en het ongewone stimuleren tot verwondering en nieuwsgierigheid. Zo groeit een cesuur tussen wat was en wat gaat zijn – vanuit versterkt zelfvertrouwen en zelfrespect.

Start: 11 februari 2026

Exploring wise leadership together

comenius

rijksuniversiteit groningen

Comenius is verbonden aan Freia Groep

Gedreven revalidatiearts leert bij Comenius luisteren en reflecteren

Op zijn vijftiende wist Jan Geertzen al dat hij revalidatiearts wilde worden. Dat hij ook carrière zou maken als bestuurder en hoogleraar had hij toen niet kunnen bedenken. ‘Zoals de meeste artsen heb ik nooit een opleiding tot leidinggevende gevolgd: het was learning on the job.’ Pas veel later in zijn loopbaan leerde hij tijdens twee Comenius-programma’s beter te luisteren en reflecteren. ‘Dat had ik echt veel eerder moeten doen.’

TEKST: MARJAN BROUWERS
FOTO: MICHIEL POODT

Na zijn studie aan de Universiteit Utrecht belandde Geertzen in Groningen voor de opleiding tot revalidatiearts. ‘Daar zat ik dan als enige Brabander. Ik had geen vader die arts was, had nooit op het corps gezeten en vond het lastig om ertussen te komen. Maar toen ik klaar was, vroegen mijn bazen of ik wilde blijven. Bijna veertig jaar later ben ik hier nog steeds.’

Altijd pijn

Hij specialiseerde zich op het gebied van amputatie van de benen en complexe pijnklachten en hield zich in het bijzonder bezig met patiënten die vanwege hun pijn een sterke amputatiewens hebben. Naarmate zijn reputatie op dit terrein groeide, kwamen steeds meer patiënten uit heel Europa hiervoor naar Groningen. ‘Het lastige is dat er medisch vaak niets te vinden is om de pijn te verklaren. Ook is er meestal geen sprake van onderliggende psychologische problemen. Zeker is dat deze mensen dus wel altijd pijn lijden. Uiteindelijk hebben we als team een protocol opgesteld om te kunnen bepalen wie wel en wie niet in aanmerking komt voor amputatie. Door de jaren heen ben ik weleens uitgemaakt voor “slager”, maar dat is onzin. Slechts een op de tien patiënten komt door ons protocol heen en in totaal hebben we in dertig jaar tijd bij zo’n zeventig mensen een ledemaat geamputeerd.’

Tegenwoordig is Geertzen vooral bestuurder: hij is voorzitter van het bestuur van het UMCG Centrum voor Revalidatie, hoofd van de afdeling Revalidatiegeneeskunde en hoogleraar. Hij ziet nog alleen patiënten als begeleider van zijn assistenten. ‘Tijdens de coronaperiode bleven patiënten weg. Toen die tijd voorbij was, kregen we meer patiënten met een amputatiewens binnen dan we aan konden. We hebben toen gezorgd dat zij in hun eigen omgeving terecht konden voor hun behandeling en daarmee heb ik in feite mijn eigen specialisatie opgeheven. Ook ben ik geminderd met mijn wetenschappelijk onderzoek en neem ik geen nieuwe promovendi meer aan. Als onderzoeker moet je met de poten in de klei staan. Als dat niet zo is, kun je er beter mee stoppen.’

Schandalige bezuiniging

Toch liet hij weer van zich horen toen de zorgverzekeraars vorig jaar bekend maakten dat ze de vergoeding voor de behandeling van chronische pijnklachten wilden stopzetten. Een schandalige bezuiniging, vindt

hij. ‘Men beweert dat deze behandeling niet voldoet aan de stand van de wetenschap en de praktijk, omdat het niet altijd duidelijk is wat precies wel en wat niet werkt. Dat komt omdat deze patiënten een pijnprogramma volgen waarbij ze te maken krijgen met een interdisciplinair team. We hebben dertig jaar lang tal van studies uitgevoerd en we zien dat veel patiënten echt opknappen door ons programma en hun leven weer kunnen oppakken. De zorgverzekeraars vinden dat deze patiënten maar naar de huisarts moeten gaan en dan moet die het maar verder uitzoeken. Dat is natuurlijk onzin: dan weten we zeker dat de pijn blijft. Dat mogen en kunnen we echt niet toestaan.’

Kennismaking met Comenius

Hij kwam voor het eerst in aanraking met Comenius toen hij als bestuurder een grote reorganisatie moest leiden. ‘Dan moet je ook als bestuur herijken. Dan kun je samen door de modder kruipen of een vlot bouwen, maar daar kon niet iedereen zich in vinden. Comenius heeft toen een programma verzorgd met interessante sprekers, zoals dichters, filosofen, theologen, kunstenaars en intensieve onderlinge gesprekken. Eerst dacht ik: interessant, maar wat heb ik eraan om te weten hoe een molecuul zich verhoudt tot het heelal? Maar op een gegeven moment lukt het toch de context te vertalen naar je eigen situatie. Ook de onderlinge gesprekken verliepen goed. Natuurlijk schuurde het af en toe, maar zo leer je ook veel over elkaar. Toen mijn beide collega bestuurders een paar jaar later vertrokken, heb ik met hun opvolgers een verkorte versie van dit programma gevolgd.’

Chaos en contrasten

Op een gegeven moment wilde Geertzen even afstand nemen van zijn werk en vroeg een sabbatical aan. ‘Dat bleek lastig te realiseren, maar ik kreeg wel de kans om enkele Comenius-programma’s te volgen. Ik heb eerst een leiderschapsprogramma in het Midden-Oosten gedaan en later de Comenius Wandeling in Nijmegen. Met die wandelgroep heb ik overigens nog veel contact: we gaan regelmatig samen een dag wandelen. Het mooie is dat je dankzij zo’n groep een nieuw netwerk opbouwt van mensen in leiderschapsfuncties. Die kun je altijd bellen als je ergens mee zit. Dat is wat mij betreft de bijvangst van deze programma’s.’

De meeste indruk maakte de reizen door het Midden-Oosten. Geertzen: ‘Ik heb er vroeger als arts gewerkt en heb er veel over gelezen. Toch had deze reis meer impact dan ik had verwacht. In Jeruzalem verbleven we bijvoorbeeld in een Oostenrijks klooster aan de kruisweg. Zodra je de deur uitstapte, stond je in de chaos: overal militairen met grote geweren, Palestijnen, orthodoxe Joden, hordes toeristen en biddende Christenen. Dan merk je pas hoe groot de tegenstellingen zijn. Ik heb zelden mensen meegemaakt die zo overtuigd zijn van hun eigen gelijk. Wie je ook sprak, allemaal vinden ze dat de rest van de wereld fout is en zij zelf niet. Dat is bij mij hard aangekomen. Ik besefte opeens: dit komt nooit meer goed. Die contrasten waren zo groot, ik zal dat nooit vergeten.’ Positief vindt hij de momenten waarop de deelnemers elkaar hun sleutelverhalen vertelden. ‘Dat zijn verhalen over de momenten die bepalend zijn geweest voor de rest van je leven. Je vertelt die verhalen in alle openheid aan elkaar in de wetenschap dat alles wat je zegt in de groep zal blijven. Dat vond ik heel mooi.’

> ‘Ik had dit **veel eerder** moeten doen’

Praten over zijn passie

Inmiddels is Geertzen ook actief als spreker tijdens het Nederlandse Leiderschapsleergang van Comenius. ‘Dan krijg ik de kans om te vertellen over mijn passie voor mijn vak als revalidatiearts. Dat doe ik samen met Vincent, een vriend van mijn zoon. Vincent heeft kort na zijn bachelor Tandheelkunde zijn nek gebroken na een duik in het Paterswoldsemeer. Sindsdien kan hij alleen nog praten en één hand bewegen. Samen laten we de deelnemers zien wat veerkracht is. Vincent vertelt over de obstakels die hij tegenkomt in zijn leven, maar laat ook zien hoe vastbesloten hij is om zijn hart te volgen. Zo woont hij zelfstandig en is hij weer gaan studeren. Het is mooi om te zien hoeveel indruk hij maakt op de deelnemers. Ik hoop dat ze zich daardoor bewust worden van wat je tegenkomt als je een beperking hebt. En ook hoe beroerd het in Nederland is gesteld onder andere met de toegankelijkheid. Wie weet vertellen ze dit verhaal verder en helpt dat om de wereld voor mensen als Vincent toegankelijker te maken.’

Luisteren en reflecteren

Als leider is hij sinds het volgen van de Comenius-programma’s nog beter gaan luisteren, zegt hij zelf. ‘Ik was altijd nogal directief en nam zelden een blad voor de mond. Ik heb geleerd om reflectiever te zijn, mensen nog meer de kans te geven om hun kant van het verhaal te vertellen zonder meteen in te vullen. Die zelfreflectie is echt gekomen door de reis naar het Midden-Oosten. Achteraf gezien had ik dat veel eerder moeten doen. Ik ben anders naar de wereld gaan kijken en oordeel minder snel dan vroeger. Volgens mijn omgeving ben ik ouder en milder geworden, maar ik weet zeker dat die ervaringen in het Midden-Oosten en ook het wandelen rondom Nijmegen mij meer hebben gebracht als mens en als leider dan ik ooit had kunnen denken.’

Aanmelden of kennismaken?

Jelle Koppelman, Clara Smits en Karen Meulenkamp adviseren u graag. Neem contact met ons op via 033 - 422 99 29 of mail naar info@comeniusleadership.nl

Exploring wise leadership together

comenius 30 JAAR